

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 330/05-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. novembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Ľ. K., bytom B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky diskrimináciou pri prijímaní do pracovného pomeru kvôli veku a dlhodobej evidencii ako uchádzača o zamestnanie úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Ľ. K. odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. októbra 2005 doručená sťažnosť z 5. októbra 2005 Ing. Ľ. K., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) diskrimináciou pri prijímaní do pracovného pomeru kvôli veku a dlhodobej evidencii ako uchádzača o zamestnanie úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad práce“).

Sťažovateľ uviedol, že od 1. augusta 2001 je až dosiaľ nezamestnaný. Je evidovaný v evidencii uchádzačov o zamestnanie vedenej úradom práce príslušným podľa miesta jeho trvalého bydliska a od 13. decembra 2001 poberá dávky v hmotnej núdzi. Vysokoškolské štúdium ukončil v roku 1982 a má 48 rokov.

Sťažovateľ v rámci doplnenia vzdelania počas nezamestnanosti absolvoval poradenskú aktivitu „Zvyšovanie právneho vedomia EN v oblasti pracovno–právnych vzťahov“ organizovanú úradom práce, ako aj rekvalifikačný kurz „Nová ekonómia pre každého – marketing, manažment, ekonomika“ v Centre ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity B. V súčasnosti vykonáva aktivačné práce na miestnom úrade v mieste trvalého bydliska.

Sťažovateľ uviedol, že na základe inzerátov a ponúk uverejnených v tlači alebo na internete (teda nie náhodne – náhodným výberom) podal od 1. augusta 2001 spolu 221 žiadostí o prijatie do pracovného pomeru, na ktoré v 83 prípadoch dostal odpoveď (zamietavú alebo formálno-zdvorilostnú).

Sťažovateľ podotýka, že 186 žiadostí odovzdal potenciálnym zamestnávateľom spolu so „štruktúrovaným životopisom“ osobne, v ostatných prípadoch zasielal žiadosť poštou. Všetky relevantné údaje uvádzal pravdivo.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 písm. b) ústavy diskrimináciou pri prijímaní do pracovného pomeru kvôli veku a dlhodobej evidencii ako uchádzača o zamestnanie úradom práce argumentujúc: „... nikto z oslovených zamestnávateľov, pochopiteľne, pri odmietnutí, neuviedol dôvod - veku a dlhodobej evidencie na Úrade práce, sociálnych vecí rodiny. Tým by som predsa získal jednoznačný dôkaz pre podanie súdnej žaloby, resp. podnetu na Inšpektorát práce. Každý informovaný o situácii na trhu práce a prístupe potenciálnych zamestnávateľov k tejto skupine občanov podľa vlastných skúseností potvrdí, ako sú znevýhodnení, fakticky diskvalifikovaní. Pristupuje sa k nim s nepodloženými predsudkami a nedôverou. Sofistikovaným a účelovým spôsobom sú vytláčani z trhu práce.“

(...) v žiadostiach som nehľadal žiadne lukratívne pozície, iba primerané vzdelaniu, dĺžke praxe, atď. V niektorých prípadoch v ponuke nebolo podmienkou ani vysokoškolské vzdelanie.

(...) v podvedomí verejnosti sa vytvára falošný, nerealistický obraz. Keď by sme mali brať seriózne parametre výberov nových zamestnancov, podľa toho - každý zamestnaný vie minimálne 2 svetové jazyky (na úrovni prekladateľskej, až expertnej!?), na rovnakej úrovni ovláda PC, účtovníctvo, má dokonalé vlastnosti a geniálne schopnosti pre výkon povolania, a pod. Naopak, nezamestnaný a evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny (pochopiteľne, z vlastnej viny!) zneužíva účelovo sociálny systém, vyhýba sa práci a zodpovednosti, kvôli neschopnosti sa nevie presadiť na trhu práce, atď.

Týmto jednostranným, deformovaným obrazom je manipulovaná a ohľupovaná neinformovaná, ľahostajná verejnosť.

(...) práve verejná mienka je nekonečne tolerantná, nedbanlivá, rezignujúca na svojvoľný prístup takmer na hrane zákona - potenciálnych zamestnávateľov - hlavne pokiaľ sa problém existenčne a bytostne nedotýka konkrétnych osôb a ich záujmov. Veď pri dlhodobej nezamestnanosti to nemá len dôsledky objektívneho zníženia životnej úrovne poškodenej osoby, ale aj z pohľadu budúcnosti jej dôchodkového zabezpečenia.

(...) záujemca o prácu v strednom veku už pri osobnom predkladaní žiadosti so životopisom sa stretáva s chorobnou upodozrievavosťou, nedôverou, povýšenectvom a opovrhovaním zo strany zamestnávateľa. V rámci istej štábnej kultúry a normálnych zvyklostí, pri požiadaní o potvrdenie kópie žiadosti - jej prevzatí, spolu s osobnými údajmi v životopise - nielen pre Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý to od nezamestnaného automaticky žiada, nezamestnaný vyvoláva u niektorých oslovených zamestnávateľov averziu a odpor. Niekedy sa potvrdenia nezamestnaný po tejto skúsenosti aj dočká, ale jeho žiadosť so životopisom skončia už dopredu demonštratívne - v koši.

(...) pýtam sa: načo máme v základnom zákone štátu - ústave - zákaz diskriminácie občana z akejkoľvek príčiny, ak v skutočnosti bahnisko korupcie, klientelizmu, rodinkárstva a známostí sa neustále rozvíja? Zo strany justície a prokuratúry sa oprávnené žiada, aby pre tieto dominantné momenty toleranciou, nedbanlivosťou a ľahostajnosťou nevytvárala neprimeraný priestor.“

II.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 50 zákona o ústavnom súde:

Sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje (ods. 1).

K sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu (ods. 2).

Podľa § 51 zákona o ústavnom súde účastníci konania sú sťažovateľ a ten, proti komu sťažnosť smeruje.

2. Ústavná sťažnosť je osobitným právnym prostriedkom nápravy, na základe ktorého poskytuje ústavný súd ústavnú ochranu fyzickým osobám alebo právnickým osobám pred neoprávnenými zásahmi do ich základných práv alebo slobôd majúcimi podobu právoplatného rozhodnutia, opatrenia či charakter iného zásahu (napr. procesného postupu alebo nečinnosti) orgánu verejnej moci, ak o ich ochrane nerozhoduje všeobecný súd a sťažovateľ ju nedosiahol ani po vyčerpaní účinných a dostupných právnych prostriedkov nápravy, na uplatnenie ktorých ho oprávňoval zákon.

Nevyhnutnou podmienkou konania ústavného súdu o individuálnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy je vznesenie relevantných námietok

zo strany sťažovateľa spočívajúcich v uvedení skutočností svedčiacich o porušení jeho základných práv alebo slobôd rozhodnutím, opatrením, procesným postupom, príp. inou aktivitou alebo nečinnosťou konkrétneho orgánu verejnej moci (orgánu štátnej správy, územnej alebo záujmovej samosprávy, súdu atď.).

Pokiaľ takéto konkrétne skutočnosti v argumentácii sťažovateľa obsiahnuté nie sú, ústavný súd sťažnosť odmietne (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Z argumentácie obsiahnutej v posudzovanej sťažnosti nevyplýva príčinná súvislosť sťažovateľom namietaného porušenia jeho základných práv diskrimináciou s protizákonným rozhodnutím, opatrením, procesným postupom či iným konaním, resp. opomenutím konkrétneho orgánu verejnej moci.

Sťažnosť sťažovateľa aj napriek závažnosti skutočností v nej uvedených neobsahovala údaje, z ktorých by po jej prípadnom prijatí na ďalšie konanie vyplývala možnosť preukázania, že porušením zákona zo strany konkrétneho orgánu verejnej moci došlo k zásahu do označeného základného práva sťažovateľa, proti ktorému nedisponoval žiadnym účinným a dostupným právnym prostriedkom nápravy (obdobne napr. III. ÚS 211/04).

Naopak, podľa § 6 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) – ďalej len „antidiskriminačný zákon“ sa v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných vzťahoch, obdobných právnych vzťahoch a v právnych vzťahoch s nimi súvisiacich zakazuje diskriminácia osôb z dôvodu ich pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasového pôvodu, národnostného alebo etnického pôvodu, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.

Podľa § 6 ods. 2 písm. a) antidiskriminačného zákona sa zásada rovnakého zaobchádzania podľa odseku 1 uplatňuje v spojení s právami fyzických osôb ustanovenými osobitnými zákonmi v oblastiach prístupu k zamestnaniu, povolaniu, inej zárobkovej

činnosti alebo funkcii (ďalej len „zamestnanie“) vrátane požiadaviek pri prijímaní do zamestnania a podmienok a spôsobu uskutočňovania výberu do zamestnania.

Podľa § 41 ods. 8 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) zamestnávateľ pri prijímaní fyzickej osoby do zamestnania nesmie porušiť zásadu rovnakého zaobchádzania, ak ide o prístup k zamestnaniu (§ 13 ods. 1 a 2).

Podľa § 13 ods. 1 a 2 Zákonníka práce je zamestnávateľ v pracovnoprávných vzťahoch povinný zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodu manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia (obdobne pozri § 3 ods. 1 až 3 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Podľa § 9 ods. 1 antidiskriminačného zákona má každý podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou.

Každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodrzaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie (§ 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona).

Podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodrzaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie

poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.

Právo na náhradu škody alebo právo na inú náhradu podľa osobitných predpisov nie je týmto zákonom dotknuté (§ 9 ods. 4 antidiskriminačného zákona).

V konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania sa účastník môže dať zastupovať aj právnickou osobou, ktorej takéto oprávnenie priznáva osobitný zákon alebo ktorej cieľom činnosti alebo predmetom činnosti je ochrana pred diskrimináciou (§ 10 ods. 1 antidiskriminačného zákona).

Konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania sa začína na návrh osoby, ktorá namieta, že jej právo bolo dotknuté porušením zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca je povinný v návrhu označiť osobu, o ktorej tvrdí, že porušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Žalovaný je povinný preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, ak žalobca predloží súdu dôkazy, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Na konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania sa vzťahuje Občiansky súdny poriadok, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 11 ods. 1 až 3 antidiskriminačného zákona).

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ disponuje dostupnými a účinnými prostriedkami nápravy porušenia svojich základných práv a slobôd diskrimináciou v oblasti prístupu k zamestnaniu (samozrejme vo vzťahu ku konkrétne označenému subjektu, ktorý sa mal diskriminácie, a tým aj protiprávneho konania dopustiť, a nie in abstracto), o ktorých sú oprávnené rozhodnúť všeobecné súdy. Vzhľadom na princíp subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci namietaného porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy), nie je vo vzťahu k sťažovateľom označenému zásahu do jeho základných práv daná právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

3. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti stratila opodstatnenie aj prípadná výzva ústavného súdu sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov jeho sťažnosti, pokiaľ ide o jej zákonom predpísané náležitosti, čo je taktiež podmienkou meritórneho prerokovania veci ústavným súdom.

Sťažnosť sťažovateľa totiž nespĺňala náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 ods. 1 a 2 a § 50 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde.

K sťažnosti nebolo pripojené splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, tak ako to ustanovuje § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažnosť taktiež neobsahuje návrh rozhodnutia (petit), ktorého sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha, vymedzený presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci, t. j. ktorého formulácia nevyvoláva pochybnosti o tom, porušenie ktorého základného práva, ktorým orgánom verejnej moci, v akej veci a akým spôsobom (zásahom) žiada sťažovateľ vysloviť, prípadne akých konkrétnych ďalších opatrení smerujúcich k náprave porušenia ústavnosti v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde sa sťažovateľ od ústavného súdu domáha (obdobne napr. III. ÚS 282/04, III. ÚS 80/05).

Sťažovateľ neoznačuje ani orgán verejnej moci, proti ktorému jeho sťažnosť smeruje [§ 50 ods. 1 písm. c) v spojení s § 51 zákona o ústavnom súde].

Ochrana základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je pritom poskytovaná proti konkrétne vymedzeným porušovateľom označených práv a slobôd, ktorí majú právomoc (kompetenciu) konať a rozhodovať o otázkach spojených so základnými

právami a slobodami v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Z tohto dôvodu nepostačuje, ak sťažovateľ uvedie námietky o porušení jeho základných práv a slobôd bez označenia orgánu verejnej moci, ktorý mal do týchto práv zasiahnuť, prípadne označí ako porušovateľa svojich základných práv iba všeobecne Slovenskú republiku. Je na sťažovateľovi, aby uviedol konkrétny orgán verejnej moci, ktorý je v jeho veci oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody v rozsahu vymedzenom konkrétnymi všeobecne záväznými právnymi predpismi, predovšetkým zákonmi (obdobne napr. IV. ÚS 184/03, III. ÚS 80/05).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2005